

EINDRAPPORT: OMGEVING/VERBINDINGEN ENCI-GEBIED

Uitwerking ten behoeve van het Plan van Transformatie.

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1 Thema's	4
1.1 Bedrijvigheid	4
1.2 Toerisme, recreatie.....	4
1.3 Cultuur.....	6
1.4 Conclusie.....	8
2 Fysieke verbindingen	9
2.1 Bereikbaarheid	9
2.2 Parkeren.....	11
2.3 Stimuleren van het gebruik van alternatieven	11
2.4 Conclusie.....	11
3 Recreatieve verbindingen	12
BIJLAGEN.....	15

INLEIDING

Vanuit het uitwerkingsthema omgeving en verbindingen wordt de ontwikkeling van het ENCI gebied gezien vanuit de kansen en mogelijkheden in de bredere context van stad en regio. Het ENCI gebied maakt deel uit van zijn omgeving en kan daar betekenis en impulsen aan geven. Anderzijds stuurt ook de omgeving de ontwikkeling van het ENCI gebied. Bovendien zal je ten behoeve van reëel haalbare ontwikkelingen niet alleen oog moeten hebben voor de kansen maar ook voor de beperkingen vanuit de bredere context.

Hierbij is zowel de fysieke en ruimtelijke samenhang van belang als de samenhang ten aanzien van de thema's waar de stad voor staat.

1 Thema's

In een regio waar groei niet meer automatisch is vanwege de krimp, is het meer dan ooit van belang om keuzes te maken voor de toekomst. Dit geldt voor iedereen: voor de stad, voor bedrijven, voor de regio en voor de provincie. Hierbij is het van belang om zoveel mogelijk aan te sluiten bij de aanwezige sterke (ontwikkelings)punten, zeker als je daarmee onderscheidend bent. Op diverse vlakken zie je al in Zuid Limburg samenwerking ontstaan om specialismen te benoemen en deze een plek ten opzichte van elkaar te geven. Een voorbeeld hiervan is de gebiedsontwikkeling Valkenburg Maastricht-Noord.

Maastricht heeft in de stadsvisie 2030 keuzes gemaakt en in de actualisatie van 2008 aangescherpt. Voor de gebiedsontwikkeling van de ENCI zitten daarin kansen en aanknopingspunten. Anderzijds kan stad en regio veel voordeel hebben bij een actieve en aantrekkelijke ontwikkeling van de ENCI als deze goed aansluiten.

De opgave die we samen hebben in het ENCI gebied betreft de volgende thema's : Bedrijvigheid, Toerisme en recreatie, cultuur. Natuurontwikkeling wordt hier niet als zelfstandig thema uitgewerkt. Enerzijds is de rapportage van de werkgroep Groeve hier helemaal op gericht, bovendien kan die ontwikkeling ook meer vanuit de locatie worden beschreven.

1.1 Bedrijvigheid

Zowel de mogelijkheden van het bedrijfsterrein (de ligging aan een vaarweg met uitstekende laad en losfaciliteiten, de degelijke ondergrondse infrastructuur van het bedrijfsterrein, de aanwezigheid van grote gebouwen) als de ligging in een natuurgebied van Maas tot Jeker sturen als het ware de gebiedsontwikkeling in een bepaalde richting. Zowel voor natuurontwikkeling en recreatie als voor specifieke bedrijfsontwikkeling kunnen kansen worden benut. Het is dan van groot belang dat de juiste keuzes worden gemaakt en de samenhang wordt bewaakt. We hebben immers te maken met het feit dat zowel in de provinciale als gemeentelijke analyses tot 2020 (maar ook tot 2030) een ruim overaanbod van bedrijventerreinen is te constateren. In de regio moet slim worden ingezet op elkaar aanvullende bedrijvigheid op de juiste plekken. Dat geldt ook voor de keuzes in de stad. Dat vraagt voor het Plan van Transformatie om heldere keuzes.

Met name het succes van het bedrijventerrein hangt af van een juiste keuze van bedrijven en sturing. Dit heeft in de werkgroep Bedrijventerrein geleid tot een keuze voor het profiel van "het toekomstige bouwen, duurzaam en innovatief". Een bedrijventerrein voor innovatieve bedrijven gericht op bouwstoffen en bouwtechnieken en duurzame productie en die specifiek op zoek zijn naar, afhankelijk zijn van de laad en losfaciliteiten aan de Maas, de aanwezigheid van grote hallen, de specifieke zware ondergrondse infrastructuur op het terrein, technische of commerciële afhankelijkheid van de cementproductie.

In de rapportage van de werkgroep bedrijventerrein wordt deze richting verder uitgewerkt.

1.2 Toerisme, recreatie

Naast goede mogelijkheden voor bedrijvigheid en cultuur biedt het gebied ook kansen voor natuurbeleving en recreatie in een aantrekkelijk landschap. Het gebied ligt immers bijzonder gunstig tussen (binnen)stad en een groter landschappelijk park met verschillende natuurwaarden. De betekenis hiervan voor de stad zit enerzijds in het versterken van Maastricht als aantrekkelijke vestigingsstad en anderzijds in het stimuleren van het verblijfstoerisme, 2 belangrijke doelen uit de Stadsvisie 2030 van Maastricht.

Essentieel is om ook hier goede keuzes te maken. Een duidelijk beeld geeft het gebied meerwaarde, maar van alles wat ontwikkelen, zonder duidelijk beeld, geeft zowel ruimtelijk

als qua beleving een rommeltje. Het is van belang een thema te ontwikkelen en uit te dragen.

Om die reden is gevraagd aan het bureau ZKA uit Breda om een analyse te maken. Er zijn drie hoofdvragen te onderscheiden, waarvan de beantwoording nader onderzoek vergt:

1. Wat is een haalbare toeristisch-economische invulling?
 - Welke markten zijn kansrijk?
 - Welke formules passen daarbij?
 - Welke exploitatievormen zijn productief genoeg?
 - Wat is een mogelijke grondopbrengst?
2. Wat is de mogelijke 'spin off' van een toeristisch-economische invulling voor de vrijetijdseconomie van de stad en de regio en hoe stimuleren we synergie en voorkomen we regionaal kannibalisme?
3. Hoe kan er synergie ontstaan tussen de invulling in en bij de Groeve enerzijds en de regionale strategie van Gebiedsontwikkeling Maastricht Valkenburg (GOMV) anderzijds?

In dit onderzoek is ook gekeken naar verblijfshoreca. Dit is temeer van belang omdat we ten aanzien van hotels in Maastricht scherp in beeld hebben dat uitbreiding van de bestaande capaciteit (inclusief bekende uitbreidingen) alleen zinvol is, als het iets toevoegt aan de stad zoals moderne low-budget hotels, resorts, zorghotels en combinatiehotels. Ook hier is immers sprake van verzadiging van de markt.

Op basis van een analyse van zowel de locatie als van de regio zijn er verschillende combinaties van functies te maken, met een verschillende focus en uitstraling. Deze zullen voorlopig voornamelijk invulling geven aan de overgangszone cq. de groeve.:

- "Expeditie Aarde": Site voor industrieel en cultuurhistorisch toerisme;

Dit concept gaat uit van de belangrijkste sterkten van de locatie (natuur, landschap, geologie, cultuurhistorische waarde) en de functies die gezien deze kwaliteiten het meest haalbaar en passend zijn. Binnen het concept "Expeditie Aarde" krijgt de bezoeker de kans via een spectaculaire en gevarieerde tour de 'aarde' van binnenuit te ontdekken en te beleven. De tour laat op een attractieve en educatieve wijze het proces van vorming van de aarde, evolutie/fossielen, delfstoffenwinning, cementproductie en distributie zien en laat de bezoekers dat zelf beleven (bijvoorbeeld zelf actief mergel delven). Tijdens de tour is men deels ondergronds (grotten, in de groeve) en deels bovengronds. Bovengronds heeft men uitzicht op zowel ecologische als industriële fenomenen.

- "Culture & Outdoor": Site voor outdoor-activiteiten, evenementen en cultuur;

Dit concept speelt voornamelijk in op cultuur&kunst, in combinatie met avontuurlijke natuurbeleving. Om innovatie te stimuleren, is aansluiting bij jongerencultuur gewenst. De natuur en de groeve dienen als decor van cultuurvoorstellingen, kunstprojecten en passende muziekconcerten. Dit concept zoekt ook nadrukkelijk aansluiting bij de culturele industrie van AINSI, waardoor het AINSI verder in staat stelt uit te groeien tot dé verzamelplaats van creatieve bedrijvigheid in de regio. AINSI kan een bijdrage leveren in de vorm van organisatie, programmering en het aanbieden van workshops. Dit is hieronder (onder het kopje cultuur) verder uitgewerkt.

De groeve biedt ruimte aan attractieve outdoor-activiteiten (abseilen, mountainbike, klimmen, etc.) en semi-culturele evenementen. Door het uitzetten van een groot natuurlijk en avontuurlijk 'klimparcours' (vgl. 'Fun Forest', Amsterdamse Bos, Tegelen/Venlo) maakt men kennis met de natuur, het erfgoed en de groeve.

- "Kuuroord Maastricht":

Een spa van de 21e eeuw (cluster van wellness & health). In alle concepten vormt de omgeving (natuur en groeve) een belangrijk onderdeel binnen het concept. Met dit concept wordt er aangesloten op de potenties van de omgeving op meso- en macroniveau (Zuid-

Limburg, Heuvelland, Jekerdal, Sint-Pietersberg, etc.). Op microniveau (het terrein) zal de locatie geschikt gemaakt moeten worden voor de exploitatie van een hoogwaardig kuuroord. Dit concept past binnen de gebiedsstrategie van Maastricht-Valkenburg die voor de profilering stevig inzet op wellness. Als aanvulling op het bestaande wellnessaanbod in de regio wordt het kuuroord van de 21e eeuw gerealiseerd, inclusief luxe hotelvoorziening (5*). Het 'Kuuroord Maastricht' moet op Europees niveau kunnen concurreren, door een bijzonder hoogwaardig aanbod aan thermale baden en luxe verblijfs- en entertainmentmogelijkheden.

Het rapport adviseert voorlopig te gaan voor 'Expeditie Aarde': Deze thematische beleving past het beste bij de kwaliteiten van het gebied en is op korte termijn relatief eenvoudig realiseerbaar. Bovendien zijn de risico's, mede door het geringe investeringsniveau, beperkt. Er zijn immers geen grote investeringen nodig in vastgoed of management. De content voor 'Expeditie Aarde' is thans al aanwezig en kan in samenwerking met de huidige aanbieders verder uitgewerkt worden. De te verwachte spin-off voor het stedelijke en regionale toerisme kan aanzienlijk zijn. Het is een unieke attractie die in andere delen van het land niet te realiseren is.

Het 'Culture & Outdoor' -concept is een aanvulling hierop. Wanneer het concept op de juiste wijze in de markt wordt gezet, kan het een bovenregionaal marktgebied hebben. Het heeft daarmee ook een spin-off voor het toerisme en de regionale economie. De geraamde bestedingen voor dit concept komen overeen met circa 12 tot 25 FTE aan directe en indirecte werkgelegenheid.

Het concept 'Kuuroord Maastricht' heeft anders dan de overige twee concepten een grote regionaal-economische impact: de economisch betekenis kan oplopen tot circa € 50 miljoen en een (directe en indirecte) werkgelegenheidsimpuls van 650 FTE. Echter de bedrijfsactiviteiten van ENCI passen niet bij het bezoeks-motief van de wellnessgast ('ontspannen ambiance'). Derhalve is dit concept in het kader van het Plan van Transformatie nu niet aan de orde.

Conclusie

Op basis van de gegevens van de locatie, het marktpotentieel in de regio en de uitwerkingen in de overige werkgroepen ligt de keuze voor Expeditie Aarde voor de hand. Dit concept houdt in dat wordt aangesloten bij de gedachte functies in de overgangszones: lichte horeca, bezoekerscentrum, theetuinen, terrassen, cultuur en outdoor voor het groeivedeel en hotels, museum/natuureducatie, restaurant voor het bedrijvendeel. Het onderdeel outdoor van het concept "culture en outdoor" sluit aan op de Overgangszones onderdelen outdoor in het groeivedeel en op de onderdelen creatieve beroepen, ateliers, kunstenaars/AINSI op het bedrijvendeel. Vanuit het concept Overgangszones is de exploitatiemaatschappij via gronduitgifte en stimulering van de gewenste (particuliere of overheids)initiatieven verantwoordelijk en Natuurmonumenten voor de groeve.

1.3 Cultuur

Het thema cultuur is vooral gekoppeld aan het al aanwezige AINSI concept. Voor de uitbouw in het gebied gaat het inhoudelijk om de cultuur-, natuur en industriële geschiedenis van de stad die in het gebied op diverse plekken zichtbaar is. Het AINSI denken (Art, Industry, Nature, Society, Innovation) geeft richting aan de hierboven genoemde "culture" onderdelen

Duurzame en snelle ontsluiting

Het AINSI-concept is als poort naar de stad en naar het gebied de ideale uitvalsbasis om nu al, lang voor de eigenlijke transformatie van het 'binnenterrein', te werken aan een duurzame ontsluiting enerzijds, en sterk inhoudelijk programma anderzijds. Je kan zelfs zeggen dat er al een overgangszones en toegangspoort in het gebied aanwezig is, dat al twee jaar functioneert.

Het gebouw en het concept, op de kop van de groeve, biedt nu kansen om (tijdelijk) in de vorm van een bezoekerscentrum/vertrekpunt de start te worden van de verdere omgeving van groeve en Pietersberg. Dit kan nu al in relatie gebracht worden met Natuurmonumenten en Hoeve Lichtenberg en vervolgens uitgebreid worden met de elementen die gaandeweg

toegevoegd worden aan een voor het publiek ontsloten zone, tussen groeve en industrieterrein. Als later (over enkele jaren) meer ruimte in de overgangszone ontstaat kunnen functies als bijv. een bezoekerscentrum worden verplaatst.

Sterk inhoudelijk programma

AINSI staat nu vooral nog voor creatief experiment en kunsten. Maar festivals als Zomeravonden of Maastrichts Mooiste bewijzen nu al de aantrekkingskracht op een groot publiek van *gemengde* belevingsconcepten waarbij cultuur en natuur(historie) samensmelten. In de eerste fase (2010 – 2015) inzetten op programma, ontwikkeld en uitgevoerd door het aanwezige inhoudelijke team en de bedrijfjes die er zitten, kan uitstekend gecombineerd met extra inhoudelijke input van andere beleidsvelden (natuur en natuureducatie bijvoorbeeld).

Vanaf 2010 zou er gewoon ‘aan de slag’ kunnen worden gegaan met *pilots* rond de beleving (is niet hetzelfde als de inrichting) van de overgangszone. We kunnen oefenen én leren, en vooral kansen verkennen rond de eigenlijke overgangszone. Er zijn ervaringen bekend waar dit soort praktijken de *eigenlijke* structurele invulling vooraf zijn gegaan.

Kansen en lijnen richting groeve en overgangsgebied

De kansen (zie het kader hieronder) bevinden zich eerst vooral in programma’s en later meer in “stenen”, oftewel faciliteren in voorzieningen en gebouwen. Ook van belang is dat het thema onderscheidend moet zijn ten opzichte van de cultuurontwikkeling rond de Timmerfabriek. Anders zijn beide initiatieven niet kansrijk. Hiermee wordt een onderscheidende richting ingezet t.o.v. het gebied rond de Timmerfabriek. AINSI is dus het inhoudelijk kader voor de culture onderdelen, maar geeft mede richting aan de Expeditie Aarde ontwikkeling.

Dit zijn allemaal programmaonderdelen die niet hoeven te wachten op de fysieke herinrichting van de centrale gebieden, tenminste als we er in slagen snel koppelingen en veilige doorsteken te creëren die bedrijfsactiviteit en cultuurtoeristische ontsluiting scheiden. AINSI blijft daarbij de toon zetten, kan nu al programma ontwikkelen én vermarkten. Kortom, een grote kans om snel resultaten te boeken die de groeve en de berg, inclusief de kwaliteiten van het industriële erfgoed, tot ‘must see’- locatie te maken voor Maastricht.

De belangrijkste kansen en lijnen op zeer korte termijn :

- Koppeling AINSI met Hoeve Lichtenberg tot één inhoudelijk cluster, dat van twee kanten benaderbaar is (natuur en cultuurhistorie bovenop de berg, de creatieve omgang ermee beneden in AINSI). Voorwaarde: upgrade en toegankelijk maken van brug tussen AINSI en berg onder Lichtenberg (lift en trap) of via Slavante/grotten.
- Verbinding vanaf AINSI - Lichtenberg, de groeve in en om langs de noordzijde: koppeling met bestaande en geprojecteerde wandel- en fietsvoorzieningen, door in AINSI bijvoorbeeld 'poort' te realiseren op het hele gebied (vergelijk de poorten van Nationaal Park Hoge Kempen in Belgisch Limburg). Poort kan achteraf nog opschuiven in het gebied, naarmate dat verder ontsloten wordt.
- Verbinding met natuurhistorie: eerst en vooral via 'programma'(verkenning van de groeve, rondleidingen, werken met mergel etc.) wellicht te ontwikkelen met/door instellingen als CNME, Kumulus etc. en uit te zetten bij doelgroepen, scholen, brede publiek (is al eens gedaan in AINSI en dat smaakte naar méér). In tweede fase mogelijk met een andersoortig Natuurhistorisch museum. Bij voorkeur in één van de bestaande gebouwen van ENCI op het bedrijventerrein zelf, en dan moeten er echte volledige dinoskeletten komen (kopieën natuurlijk, maar voldoende om bezoekers te trekken, dat heeft de expo in Centre Céramique bewezen).
- Koppeling met Culturele Biografie – zicht op Maastricht: ENCI vertelt een belangrijk stuk van het industrieel verleden van deze stad en streek. Ook hier geldt dat AINSI vertrekpunt kan worden voor verhalen, rondleidingen etc. Dat betekent dan ook 'traffic' en markt, te vergelijken met de traffic naar de Grotten. Er is een sterk groeiend publiek voor dit soort beleving.
- Hiermee gerelateerd: bewaren van enkele industriële installaties, bijv. de oven na stopzetting als reuze industriële dinosaurus, uniek voor Maastricht en Omstreken (alleen in het Ruhrgebied vind je nog zulke 'monsters', die ondertussen een toeristische attractie zijn geworden). Met andere woorden: de oven is integraal inhoudelijk onderdeel van je overgangsg gebied. Derhalve is een zorgvuldige inhoudelijke discussie van belang over de beslissing om al dan niet te slopen.
- Inzet van de bestaande gebouwen op het bedrijventerrein in de eventuele sfeer (afhankelijk van veilig kunnen gebruiken in relatie tot omliggende bedrijven). Voorbeeld: kantine op binnenterrein.
- Transformatie van bestaande gebouwen na stopzetting activiteiten ENCI in leisurefuncties: duiktoren, klimwanden, etc.
- Toevoeging van de Scharkgrotten aan het historisch-culturele programma van het gebied door een ondergrondse toegang vanuit de groeve te realiseren (+ beheer).

1.4 Conclusie

Op onderdelen kan dit programma al worden ingezet met pilots, niet te grote evenementen, en medegebruik van AINSI en/of andere bestaande gebouwen. Zolang de overgangszones nog niet in gebruik is genomen kan het AINSI gebouw fungeren als springplank

2 Fysieke verbindingen

2.1 Bereikbaarheid

Ten behoeve van het Plan van Transformatie is het belangrijk om de verkeersgevolgen van de transformatie duidelijk in kaart te brengen. Daarvoor moeten we inzicht hebben in hoe het ENCI gebied gekoppeld is aan het verkeersnetwerk van de gemeente Maastricht.

Ten behoeve van het doorontwikkelen van de stad heeft Maastricht een aanzienlijke bereikbaarheidsopgave. Hier is geen sprake van kiezen, het is het inzetten op én, én, én.

Daarom worden de volgende drie sporen opgepakt:

- Ontwikkeling van robuuste structuren;
- Parkeren als sturingsinstrument;
- Stimuleren van het gebruik van alternatieven.

Deze 3 sporen moeten ook rondom de ontwikkeling van de ENCI locatie worden gevolgd om de bereikbaarheid van dit gebied optimaal te maken en het verkeer de juiste richting op te sturen.

De ontsluiting van het ENCI gebied en daarmee de aansluiting op de regio zal voornamelijk moeten plaatsvinden via de Maasboulevard dus via de Oostzijde. Hier kan nog groei van autoverkeer plaatsvinden. De Westzijde is autoverkeersluw en zal dat moeten blijven om de waarden van het gebied (natuur, recreatie) niet teniet te doen, de Zuidzijde heeft nauwelijks achterland en de Noordzijde kent een ontsluiting via de Luikerweg, welke al relatief veel belasting kent (woongebied, al veel autoverkeer, smalle wegprofiel).

Het ENCI gebied wordt via de Maasboulevard aangesloten op de J. F. Kennedybrug. Dit is 1 van de 2 ribben die de rest van de stad over de Maas aansluiten op de A2. De ontwikkeling van het ENCI gebied zal zich ook op de regio richten. Er zal dus een groot deel van het bovenlokale verkeer gebruik maken van de "lokaal bestemde" Kennedybrug. Om deze ongewenste extra druk te compenseren zijn alternatieven voor autoverkeer naar het ENCI gebied nodig.

De groei van het autoverkeer zal zich daarnaast concentreren op de Maasboulevard. Deze is in het gemeentelijk netwerk als ontsluitingsweg benoemd. De intensiteiten op de doorsnede Maasboulevard net ten zuiden van de Burgemeester Ceulenstraat bedragen momenteel 2250 mvt per werkdag. Het percentage vrachtverkeer op deze locatie is relatief veel hoger dan gemiddeld. Dit kan verklaard worden door de verkeersaantrekkende werking van ENCI welke 485 zware vrachtwagens per richting per dag bedraagt (970 heen en terug).

De Maasboulevard zelf zal in de toekomst zwaarder belast worden. Zie onderstaand tekstkader:

Binnen het bedrijventerrein zullen er 550 nieuwe arbeidsplaatsen ontstaan. Voor de overgangszone zal dit beperkt blijven tot 120 nieuwe arbeidsplaatsen. Opgeteld bedraagt het nieuwe aantal arbeidsplaatsen dus 670. Vanwege het "worst case" scenario rond deze vroege berekeningen is uitgegaan van 700 arbeidsplaatsen welke allen met de auto worden ontsloten. Deze 700 arbeidsplaatsen genereren per dag max. 1400 ritten.

Naast het arbeidsverkeer is er tevens het recreatief verkeer. Hiervoor zijn door het adviesbureau ZKA twee scenario's uitgewerkt. In het scenario "Expeditie Aarde" wordt uitgegaan van 50.000 bezoekers op jaarbasis.

In het scenario "Outdoor en culture" wordt rekening gehouden met 100.000 bezoekers. Dit levert per week gemiddeld 2.000 bezoekers.

Teruggerekend levert dit 300 bezoekers per dag op. Indien deze ook allemaal met de auto komen dan genereren deze 300 bezoekers max. 600 ritten per dag.

Opgeteld zal het aantal extra ritten door de ontwikkelingen rond de ENCI maximaal stijgen met 2.000 ritten. Aangezien in deze berekeningen voortdurend andere modaliteiten niet zijn meegenomen is de kans groot dat dit getal in werkelijkheid lager zal komen te liggen.

Deze 2.000 extra ritten zullen geen problemen veroorzaken ten aanzien van de fysieke infrastructuur van de Maasboulevard.

Het vrachtverkeer zal in de toekomst niet groter worden aangezien de huidige vrachtbewegingen worden gelimiteerd door de milieuvergunning en de afspraken over de milieuruimte in het Plan van transformatie hierover.

Naast de maximale capaciteit van het wegvak leggen de luchtkwaliteit en de leefbaarheid een beperking op aan het maximaal aantal voertuigen op deze weg. Hiervoor geldt dat de maximale groei van het personenautoverkeer beneden de 1.100 motorvoertuigen moet liggen wil men voorkomen dat een overschrijding op de gevels langs de Maasboulevard van > 2 dB(A) gaat plaatsvinden. Dan zijn namelijk maatregelen nodig zijn om de toename van de geluidsbelasting aan te pakken. Dat kan zijn vervanging van het wegdek door stiller asfalt of een het uitvoeren van geluidsanering van een deel van de woningen langs de Maasboulevard. Dat zal om een aanzienlijk aantal gaan, gezien de ouderdom van de meeste woningen

Het aantal van 1.100 ligt aanzienlijk beneden het maximaal verwachte aantal van 2.000. Hoewel dat aantal van 2.000 een “worst case” scenario betreft, zal het duidelijk zijn dat het van groot belang is om alternatieven aan te bieden voor het autoverkeer.

Binnen Maastricht bestaan twee OV netwerken, te weten de hoogwaardige openbaar vervoer as (met zeer regelmatige verbindingen) en de overige busroutes. Het ENCI gebied is gelegen aan een overige busroute. Deze lijn wordt geëxploiteerd door het Belgische TEC. Het betreft hier het lijnnummer 78 Visé – Maastricht. Deze lijn doet de halte bij de ENCI slechts 7 maal per dag aan in beide richtingen op onregelmatige tijdstippen.

Het heeft dus grote prioriteit om bij de eerste ontwikkelingen direct een frequente en regelmatige OV ontsluiting na te streven, zodat OV vanaf het begin een volwaardig alternatief is voor het autoverkeer. De betrokken partijen zullen hierover in overleg gaan met Veolia en TEC.

Het fietsverkeer vanuit de ENCI richting het centrum van Maastricht wordt ontsloten door middel van het vrijliggend fietspad op de dijk of de parallelweg aan de westzijde van de Maasboulevard. Ter plaatse van de ENCI is het fietspad langs de Maas slecht begaanbaar. De fietsroute op de dijk langs de Maas kan door verbetering van de route (vanuit recreatie gezien) een aantrekkelijke manier vormen om het gebied te bereiken. De fietsverbindingen via de Luikerweg en Mergelweg zijn van goede (ook recreatieve) kwaliteit.

Binnen het plangebied zijn voldoende en kwalitatief hoogwaardige fietsenstallingen nodig, zodat wandelaars per fiets het gebied kunnen naderen en hun fiets veilig kunnen stallen. Deze fietsenstallingen dienen tevens in de buurt van voorzieningen gesitueerd te zijn, zodat ook de recreatieve fietser zijn fiets kan stallen en van de voorzieningen gebruik kan maken. Dat zal op verschillende plekken in het gebied zijn (zie kaart).

Vanaf het station dient een goede bewegwijzering richting het gebied aanwezig te zijn, zodat recreatieve fietsers uit de regio de mogelijkheid hebben om het gebied per trein en fiets te benaderen.

2.2 Parkeren

De parkeergelegenheid binnen het gebied dient afgestemd te worden op de vraag. Gezien de voorgestelde ontwikkeling van het bedrijventerrein en de overgangszone zijn in het gebied zelf 350 parkeerplaatsen voorzien op het bedrijventerrein en 400 in de overgangszone. Voor normaal gebruik is dat voldoende. Definitieve aantallen kunnen worden gerelateerd aan de bereikbaarheidsprofielen. In dat verband zullen ook alternatieven voor parkeren direct in het gebied zoals Park en Walk en Park en Ride worden geïntervariseerd bij grootschaliger activiteiten of evenementen op het terrein.

Om ongewenst parkeren in het gebied te voorkomen is het van belang om betaald parkeren beperkt en strategisch in te zetten.

2.3 Stimuleren van het gebruik van alternatieven

Het aanbieden van robuuste structuren voor het openbaar vervoer en de fiets zal niet voldoende zijn om de automobilist te verleiden om gebruik te maken van het openbaar vervoer of de fiets.

Daarom zal er tevens worden gekeken naar de mogelijkheden van gratis openbaar vervoer op bepaalde dagen (bij evenementen) en het inzetten van dynamisch verkeersmanagement en reisinformatie. Door middel van dynamisch verkeersmanagement kan het openbaar vervoer en het fietsverkeer prioriteit krijgen ten opzichte van het autoverkeer, waardoor de betrouwbaarheid en reistijd afneemt en deze vervoerswijzen zo een volwaardiger alternatief zijn.

2.4 Conclusie

Omdat de Kennedybrug vanwege doorstroming en bereikbaarheid nauwelijks extra groei verdraagt en de Maasboulevard vanwege geluidsoverlast niet meer dan 1100 extra autoverkeersbewegingen per dag aankan is het van groot belang om over alternatieven te beschikken. Dit houdt in dat de partijen in overleg met Veolia, en TEC moeten gaan om de busverbindingen te verbeteren. Naar het gebied komt daarom ook goede geleiding van het fietsverkeer, verbetering van het fietspad aan de Maas, bewegwijzering en voorrangsregelingen in combinatie met goede voorzieningen in het gebied (stallingen, fietspaden, een extra fietsbrug over de Jeker). Aanvullend onderzoekt de gemeente noodzaak en nut van P+W of P+R voorzieningen.

3 Recreatieve verbindingen

De verbindingenstructuur staat in dienst van het vergroten van de belevingswaarde en recreatiemogelijkheden van het gebied, het bijdragen aan de spreiding van vervoer naar het gebied en het stimuleren van extra bezoek. Het laatst is vooral van belang voor het draagvlak van de voorzieningen in de overgangszone.

Het gebied bevat veel zeer waardevolle locaties die interessant zijn vanwege natuurbeleving, geologiewaarden, cultuurhistorie en (mergel)bouwhistorie van de stad. Dit zijn de thema's die zijn benoemd in de rapportageonderdelen over toerisme, recreatie en cultuur.

Binnen concepten als (van fort tot fort, of van kasteel naar kasteel) zullen zoveel mogelijk alle locaties in het gebied worden verbonden die interessant zijn voor bezoekers. Dit zijn de cultuur-, of natuurhistorische aanwezige waardevolle locaties of gewilde plaatsen als Fort St. Pieter, Casino Buitengoed Slavante, de wijnhoeven, hoeve Caestert, de Lichtenberg, Chateau Neercanne, de Jezuïetenberg, het grottenstelsel van de Pietersberg en Cannerberg, het plaatsje Kanne, fort Eben Emaël, d'n Observant, de Scharkgroeve, de Tombe, de Oehoevallei (op afstand) etc. etc. Dit betekent dat wandel en fietsroutes moeten worden uitgebreid of verbeterd en de toegankelijkheid van het gebied voor alle vormen van mobiliteit moeten worden geoptimaliseerd.

Binnen dit netwerk zal als hoogtepunt van het gebied gelden de weidse uitzichten over de groeve vanaf de overgangszone en de uitzichtpunten, die in Nederland ongekend zijn

Door het bureau ZKA is onderzocht (Quick scan verbindingen ENCI, bijgevoegd) hoe de bestaande wandel en fietsroutes kunnen worden verbeterd door de ontwikkeling van het ENCI gebied. Opvallend is dat de meerwaarde volgens dit onderzoek veel meer zal plaatsvinden door het verbinden van routes via de groeve en het ENCI terrein dan door aanleg van nieuwe wandelroutes en fietspaden.

Het gaat dus veel meer om verbinden dan om uitbreiding:

Binnen de groeve worden voorzieningen aangelegd om in de groeve te kunnen afdalen en om te kunnen wandelen door verschillende soorten natuur. Ook komen er voorzieningen rond de groeve om van het uitzicht te kunnen genieten. Hiermee wordt de groeve oversteekbaar en worden routes kortgesloten zodat diverse extra parkeerplaatsen ontstaan.

D'n Observant zal worden opgeknapt zodat het een echt uitzichtpunt wordt.

Een fietspad in Oost-Westelijke richting zal de Pietersberg oversteekbaar maken voor fietsers. Deze verbinding loopt aan de zuidrand van het bedrijventerrein en verbindt rechtstreeks de Maasboulevard met het Jekerdal.

Het gebied moet gekend en gepresenteerd worden als een gebied waar naast cultuur, een bijzondere natuur én historie beleefd kunnen worden op een sportieve manier, nl. via wandelingen of fietstochten. Met de juiste communicatiemiddelen (folders, wandelkaarten, fietskaarten, gidsjes) kunnen de benoemde thema's het gebied betekenis geven ten behoeve van de bezoeker. Hiermee krijgen de onderdelen van het gebied een extra waarde en aantrekkingskracht. Door de unieke punten in het gebied en de optelsom van ontspanningsmogelijkheden en interessante locaties geeft het gebied ook aan routes buiten het gebied een extra attractieve toevoeging.

Hiertoe wordt tevens de relatie gelegd naar fiets en wandelstructuren buiten het gebied, bijvoorbeeld over de grens naar België. Deze sluiten aan op nationale en internationale routes. Daarmee vormt dit gebied mogelijk een nieuwe vertrekpunt of zelfs bestemmingsdoel in deze routes.

Ook is gekeken of de historische routes (verlengde Luikerweg en de (voormalige) weg van de Lichtenberg naar het Jekerdal) hersteld kunnen worden. Deze lopen door de groeve dus dat zal niet letterlijk kunnen, maar in de vormgeving van de groeve en het zoveel mogelijk doortrekken van het padenverloop wordt dat gerealiseerd bij de afwerking van de groeve.

Bij verbindingen gaat het natuurlijk niet alleen om de functionele verbindingen. Recreatie vraagt daarnaast ook om verbindingen “ voor de fun”, zoals een verbinding met een watertaxi over de Maas of met een hangbrug over het Albert kanaal. Dit geeft het gebied dus niet alleen extra stimulans voor bezoek maar ook een toevoeging in de beleving.

Ten aanzien van een watertaxi en een afstap punt voor bijvoorbeeld rondvaart of mogelijk pleziervaart vanuit de stad zijn in het gebied reële mogelijkheden aanwezig. Ten aanzien van een Hangbrug met de betreffende Belgische buurgemeenten wordt dit jaar nog de samenwerking met de betrokken besturen gezocht.

Voor aanleg en beheer van aanvullende routes en extra voorzieningen wordt afhankelijk van de ligging zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij huidige of toekomstige eigenaren en beheerders. Op dit moment zijn dat voornamelijk Natuurmonumenten, ENCI en Gemeente Maastricht en overheden over de Belgische grens. Voor zover de ontbrekende routes in de groeve, overgangszone of het bedrijventerrein liggen is de exploitatie onderdeel van het Plan van Transformatie.

Alle routes en verbindingen zijn op bijgevoegde kaart opgenomen.

Conclusie

Door in de groeve, en de Overgangszone en langs het bedrijventerrein paden en trappen aan te leggen worden diverse bestaande wandelroutes met elkaar verbonden. Er ontstaat daardoor een grote meerwaarde aan wandel en fietsverbindingen tussen de bestaande waardevolle plekken in het gebied en met de nieuwe plekken in de Overgangszone. Buiten het plangebied zijn maar op enkele plekken aanvullende paden nodig of herstel/verbetering van paden alsmede bewegwijzering en kleine voorzieningen (hekwerken en stallingen). Gezien het belang voor het succes van de Overgangszone zal de exploitatiemaatschappij de diverse eigenaren hiertoe benaderen. In de pas met de ontwikkeling kunnen financiële bijdragen van de ontwikkelingsmaatschappij mogelijk zijn, bijdragen van de eigenaren of subsidies. Het gaat overigens om relatief weinig (2 a 3) korte paden. Er is ook ruimte in de plannen voor verbindingen over water (watertaxi naar de Hoogenweerth, aanlegmogelijkheid voor rondvaart vanuit Maastricht en een Hangbrug over het Albertkanaal). Hiervoor zal particulier initiatief worden benaderd resp. overleg met Waalse overheid worden gestart.

Werkgroep Verbindingen en Omgeving

Samenstelling

Ard Costongs (Gemeente, Team werken en wonen)

Richard Jaspars (Provincie, rayonplanoloog)

Paul Lambrechts (Gemeente, Cultuur)

Rob Lamers, voorzitter (Gemeente, Team milieu en mobiliteit, kernteam Plan van Transformatie ENCI)

Toby Leurs (Gemeente, mobiliteit)

Peter Mergelsberg (ENCI)

Nico Nollen (Gemeente, Team ondernemen)

Leon Schijnen (Gemeente, sport)

Lieve Schmitz (Gemeente, Team werken en wonen)

Eric Schreuders (LIOF, bedrijventerreinen, herstructureringsprocessen)

Martijn Valk (Provincie, economie-leisure)

Jake Wiersma (Gemeente, stedenbouwkundige)

Ruby Willems (Provincie, Cultuur)

Namens de werkgroep:

d.d. 14 oktober 2009

Rob Lamers, werkgroepvoorzitter

BIJLAGEN

1. Akoestische quickscan verkeersbewegingen ENCI van DGMR d.d. 19 oktober 2009
2. Quick-scan verbindingen, Wandel- en fietsverbindingen ENCI Maastricht van Z.K.A. d.d.sep 2009
3. ENCI Maastricht, Marktonderzoek recreatieve functies in overgangszone van Z.K.A. d.d. sept 2009